

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane pešitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 21.

Sobota, 14. marca 1931.

Leto VI.

Obsodbe v moskovskem procesu.

Nobene smrtne obsodbe.

V velikem procesu proti menševikom v Moskvi je bila izrečena sodba dne 9. t. m. Krivim so bili sicer spoznani vsi obtoženci, vendar je sodišče pri vseh vpoštevalo olajševalne okolščine.

Obsojeni so bili: Groman, Sez, Suhanov, Ginsburg, Jakubovič, Petunin in Finn-Yenotaewsky na 10 let, Zahkind, Bezlacki, Sokolovski in Ilikov na 8 let, Teitelbaum, Rubin in Volkov na 5 let zapora. Občinstvo je sprejelo obsodbo z odobravanjem na znanje. Obtoženci so sprejeli obsodbo z vso mirnostjo.

Te razmeroma mile obsodbe, če pomislimo, da so ti menševiki sodelovali v prid protirevolucije, kažejo, da sodišče ni našlo pri razpravi nobenih pravih protirevolucionarnih dejanj, zaradi katerih bi moralo obtožence po svoji metodi borbe proti protirevolucionarjem nastopiti s smrtnimi obsodbami. Državni pravdnik je sicer predlagal za pet obtožencev smrtno kazen, toda izrekla se ni.

Izid procesa kaže, da v procesu ni šlo za menševike, ampak le za neke druge ljudi, ki so se dali izbrbljati iz nevednosti ali dobičkaželjnosti ali res protirevolucionarjem ali pa le agentom provokaterjem.

Generalni tajnik Drummond potuje po Evropi.

Ali se Evropa hoče razorožiti ali ne?

Generalni tajnik Društva narodov Sir Eric Drummond namerava iti na potovanje po Evropi, da se informira, kako mislijo evropski državniki o razorožitveni konferenci. Obiskal bo več glavnih mest in med temi tudi Berlin. V sredo je odpotoval v London, potem odpotuje v Pariz, kjer bo prisostvoval seji komisije za ustanovitev evropske unije. Po Veliki noči se bo tajnik oglašil v Rimu in Berlinu. Ti obiski se izvrše na željo generalnega tajnika, da na tak način stopi v direkten stik z vladami in razpravlja z njimi o važnih problemih razorožitve in Panevropo. Vprašanja so sedaj dejansko v rokah tajništva Društva narodov; zato je mnenje držav razno. Važno je vprašanje tudi, ker bodo na komisiji seji meseca maja volili predsednika za razorožitveno konferenco. Predsednik je na konferencah važna osebnost, ki posvetovanja lahko pospešuje ali pa ovira. Nasprotniki razorožitve bi bili na konferencah slabi predsedniki.

Francija skrbi za brezposelne.

Brezposelnost na Francoskem je razmeroma najmanjša in vendar je parlament pred kratkim na predlog socializmov dovolil 100 milijonov frankov za podpiranje brezposelnih. Občinski svet v Marselu (Marseille) je sklenil v svrhu ublaženja brezposelnosti izvršiti več javnih del in je v to svrhu votiral eno milijardo frankov.

Prepoved uvažanja blaga iz Rusije v Jugoslavijo. Minister financ je sporazumno s predsednikom vlade prepovedal uvažati iz Rusije: klej za mizarje, amonjakovo sodo, natrijev in kalijev hidrat (kaustične sode) in kaborit.

Nova Mussolinijeva orientacija.

Namesto malih zaveznikov — politiko treh evropskih velesil.

V italijanskem parlamentu je govoril k proračunu zunanje ministristva ožji Mussolinijev sodelavec, poslanec Polverelli ter zaključil svoj govor z važno zunanjepolitično izjavo. Italija, tako pravi v poročilu, ima kot delovna sila, ki se je ne more prezreti, določeno misijo v Evropi. Neglede na anglosaksonsko državnost, ki ima svoje območje večinoma izven Evrope, imamo na kontinentu tri temeljne civilizacije: francosko, italijansko in germansko (nemško). Vse tri imajo v Evropi enako življenjsko pravico na podlagi njih moralne enakovrednosti. Te spravili k sporazumu bo zaslužna zgodovinska naloga. Če bi hoteli katero teh civilizacij izključiti, bi to pomenilo pogreško; stremeti za tem, da bi združili v delovanju dve od teh v škodo tretje, bi to pomenilo, delati proti miru. Italija priznava življenjsko upravičenost vsem v Evropi, kar predstavlja element civilizacije.

Italijanska politika stremi po miru, po pravičnosti in po razorožitvi, pri čemer je vsekakor mogoče, da se združi splošni evropski interes z nacionalnim italijanskim interesom.

Ta izjava italijanskega »vladnega« poslancu pomeni, da smatra Italija vprašanje Panevropo za resen problem. Italiji bi bilo neprijetno, če bi bila pri reševanju tega problema izolirana, čeprav se je še nedavno izražala z nezaupanjem v Panevropo. Iz poročila Polverellija pa odseva neka nenaravna, skoro naduta ošabnost, ki hoče prikriti dosedanje neobjavljene izjave in zveze z nezadovoljnimi malimi evropskimi državicami.

Panevropa bi se morala po današnjem političnem stanju osnovati brez Italije, ker izpremema italijanske politike ne pomeni nič drugega, kakor da bo Italija sporazum otežkočala z raznimi zahtevami po novih koncesijah.

Najprej oborožitev potem razorožitev.

Zakaj mora Nemčija graditi bojne ladje?

Zadnjič smo že omenili, da je nastal med nemško vlado in socialisti spor radi kreditov za križarko B, ki jo ima nemška vlada v gradbenem programu, za katerega je postavila v proračun prvi obrok. Nemčija je bila razorožena. Njeno mogočno bojno mornarico so si velesile po prevratu razdelile, kolikor jo Nemci niso sami potopili. Potem, ko je Nemčija svojo mornarico izgubila, so ji velesile dovolile, da si sme gotovo število ladij na novo zgraditi. Seveda ne smejo in ne morejo te ladje biti nevarne ostalim velesilam, kajti par ladij ne bi tudi glede obrambe ničesar pomenilo. In vendar stane takle »čoln« malenkost 60 do 70 milijonov mark ali blizu eno milijardo dinarjev, kar tudi za Nemčijo ni malenkost. Baš v času, ko se na vseh koncih in krajih reducirajo mezde ter plače vseh javnih nameščencev, je gotovo najmanj umestno, metati denar v morje. Socialisti bi torej morali Brüningovi vladi odbiti vojni proračun, ako ne, se zna zgoditi kaj

hujšega. S čim opravičuje vlada svojo zahtevo glede gradnje križarke?

Sklicuje se na predstoječo razorožitveno konferenco, pri kateri bodo nemške križarke tvorile predmet pogajanj. Z drugimi besedami: nemška vlada bi ne mogla na razorožitveni konferenci igrati nobene vloge, ako bi ne imela nobenega orožja, da bi se mogla razoroževati, zato se mora tedaj najprej oborožiti. Seveda tudi vse ostale pomorske velesile mrzlično gradijo vseh vrst bojno ladjeve do konference, na kateri se bodo pogajale za razorožitev. Zato ni čudno, ako so to najvažnejšo konferenco, na katero nestrpno čakajo nešteti milijoni, odrinili kar za celo leto, da bi imeli časa dovolj za oborožitev. Položaj nemških socialistov v tem trenutku ni zavidanja vreden. Ali naj prelomijo svoje načelo in glasujejo za vladine vojne kredite in s tem preprečijo večje zlo, ali pa naj riskirajo, da pride fašizem do oblasti, oziroma kapitalistična diktatura!

Danska armada in mornarica razpuščeni.

Velik uspeh danskih socialistov.

V danskem parlamentu je bil sprejet s 77 proti 64 glasovi predlog socialistov, da se armada in mornarica razpustita in obdrži le gotovo število moštva, ki je potrebno za varnostno službo ob meji. Izdatki za

vzdrževanje mirovne policije bodo v razmerju s sedanjimi izdatki za armado le malenkostni. V sedanji dobi, ko se mnogo govori in piše o razorožitvi, bi bil pač ta vzgled Danske najbolj priporočljiv.

Gandhi je že tudi slabe volje.

Pravilna vladna oblika Indije bi bila popolna samouprava.

Dne 10. t. m. se je Gandhi vrnil iz Delhi domov ter izjavil, da je edina vladna oblika za Indijo popolna samouprava, ki bi je mogel vseindijski kongres sprejeti. Če bo druga konferenca napravila tak sklep, bo v Indiji mir. Glede svojega dogovora s podkraljem Irwinom pa pravi Gandhi, če kongres tega sporazuma ne odobri, se bo umaknil iz političnega življenja ter se tudi ne bo udeležil konference.

Druge indijske konference se tudi konservativci ne nameravajo udeležiti, češ, da delavska stranka ponuja Indijcem preveč samouprave.

Nova indijska konferenca.

V svrhu sestave nove ustave za Indijo predlaga indijska vlada, da se naj čimprej vrši nova konferenca »okrogle mize« v Londonu.

Angleška vlada pa je mnenja, da naj bi se konferenca vršila šele jeseni, da bodo imeli indijski in angleški delegati dovolj časa, da pripravijo temeljne načrte za ustavo.

V Gandhijevem gibanju je pa še vedno močna struja, ki je na vseindijskem kongresu imenovala posebno komisijo, ki naj izdela program, kako naj se vrši bojkot inozemskega tekstilnega blaga.

Izjemno sodišče v Italiji — trajno!

Nikakršnega priziva, nikakršnega jamstva za pravice v fašistični državi.

Veliki fašistični svet, najvišji organ fašistične stranke in obenem odločevalni državni organ, je sklenil v svojem kratkem zasedanju na seji prejšnji petek, da spadajo od 1. julija dalje vsi politični delikti, ki so se doslej obravnavali po redni sodni poti, trajno pod pristojnost izjemnega sodišča. To izjemno sodišče, ki bi se imelo po določeni dobi odpraviti, postane s tem trajna ustanova. Vsi politični prestopki in zločini bodo potemtakem tudi po uvedbi novega zakona izključeni od priziva in normalnega pravnega jamstva, da pridejo pred politično sodišče.

Iz sklepov velikega sveta je še interesanten sklep, da se do 1. oktobra 1932 nikoogar ne sprejme v fašistično stranko ter da bo fašizem gojil dalje cunflarstvo.

Popis prebivalstva dne 31. marca.

Pripravite se za ljudsko štetje.

Popis prebivalstva v državi je važna zadeva, ki se nanaša na prebivalce, živino, kmetijstvo in sploh vse okolščine, ki naj dajo pravo sliko o številu prebivalstva, o strukturi narodnega gospodarstva in socialnih razmerah. Popis se izvrši po stanju o polnoči med 31. marcem in 1. aprilom 1931.

Popis bodo nadzirali državna statistika v ministrstvu v Beogradu za dunavsko, moravsko, vardarsko in zetsko banovino ter za Beograd; zagrebški statistični urad za dravsko, savsko in primorsko banovino; statistični urad v Sarajevu pa za vrbasko in drinsko banovino.

Sestavljeni bodo banovinski popisni odbori, ki bodo z okrožnimi inspektorji in okrajnimi glavarstvi nadzirali popis. Izvrševale pa bodo popis občinske oblasti, občinski popisovalni odbori in popisovalci. Popisovanje se bo izvedlo s posebnimi tiskovinami. Če pa oblasti rabijo posebne statistike, smejo v ta namen izdati še posebne vpraševalne pole.

Ban imenuje 10 do 15 članov popisovalnega odbora, pri čemer se mora ozirati na predstavnike državne uprave, cerkvene funkcionarje ter predstavnike gospodarskih in kulturnih ustanov; med njimi morata biti vsaj po en strokovnjak socialno-zdravstvene statistike in kmetijstva.

Vsaka občina pa mora v svojem krogu ustanoviti popisovalni urad od 3 do 7 članov. Predsednika imenuje občinska oblast. Člani urada so predvsem občinski odborniki in tudi drugi ugledni in sposobni občani. — Občine razdele teritorij na manjše edinice, okoli 250 prebivalcev ali okoli 50 posestev. Vojašnice, bojne ladje in druge vojne ustanove, železniške postaje s poslopji tvorijo posebne popisovalne enote. Popisovanje vrše predvsem javni uslužbeneci, dalje duhovniki in druge pisave večje osebe. Popisovalce in člane popisnih odborov ščitijo zakonski predpisi, ki so veljavni za uslužbenec v javni službi.

Pri popisovanju morajo popisovalci najstrikteje paziti na resničnost vseh v popisni poli navedenih podatkov.

Doma in po svetu.

Anketa o brezposelnosti rudarjev. Generalna rudarska direkcija sklicuje dne 21. t. m. v Beograd anketu o nezaposelnosti rudarjev. Namen ankete je razgovarjati se o ukrepih glede pobijanja kritičnih posledic redukcije proizvajalcev ter ukrepov za podpiranje popolnoma ali delno nezaposlenih rudarjev. — Anketa ima predvsem namen, pomagati rudniškemu podjetjem, ker rudarske direkcije kot take vprašanja ne morejo reševati. Vprašanje nezaposelnosti je javno vprašanje, ki se more omiliti le z javnimi ukrepi in akcijami.

Načrt novega rudarskega zakona je dovršen. Tako poročajo iz Beograda. O novem načrtu rudarskega zakona se bodo vršila posvetovanja med delodajalci in delavci. Z zakonom se hoče predvsem uvesti v državi enoten rudarski zakon.

Kakšna bo nova službena pragmatika? Iz Beograda poročajo nekateri dnevniki, da se v justičnem ministru pripravljajo nov uradniški zakon, po katerem bodo uradniki razvrščeni v deset kategorij, na podlagi šolske izobrazbe. Kot starostna meja navzgor za penzijo se določa 70. leto namesto 65. leto starosti dosedaj. Po tem zakonu se baje namerava nekatere mlajše upokojence zopet reaktivirati. Pokojniki po novem zakonu bo smela znati največ 95 odstotkov namesto dosedanjih 100.

Narodni so imeli shod v Trbovljah. Poročali so o intervenciji v Beogradu. Ob tej priliki je bivši predsednik II. rudarske skupine in njih novi pristaš napadel delavsko zbornico, češ, da ni smatrala za potrebno, da bi poslala svojega zastopnika na anketo. Tačas se je pa mudil v Beogradu podpredsednik narodne organizacije dr. Bohinjec, ki je prisotnoval drugi anketi in je obenem posredoval tudi za rudarsko deputacijo v imenu delavske zbornice. Štrus je s tem izrekel nezaupnico podpredsedniku svoje lastne organizacije.

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Aretacija nekega komunističnega emisarja. Pred nekoliko dnevi je bil na madžarsko-avstrijski meji aretirani neki potnik, ki se je sumljivo obnašal. Pri zaslišanju je priznal, da je identičen s komunistom Halasijem. Izjavil je, da je po nalogu na Dunaju delujoče jugoslovanske komunistične stranke potoval preko Madžarske na Hrvaško. Baje so našli pri njem precej letakov v hrvatskem jeziku. Na temelju njegovih izpovedb je bil v Budimpešti aretirani komunist Andrej Car, ki je bil v Jugoslaviji radi komunistične gonje obsojen na smrt ter žena nekega madžarskega privatnega uradnika.

Kupčija z dekleti v Subotici. V Subotico so prihajali ljudje, ki so iskali ženske moči za razne službe. Sumljivi poseti Subotice so bili kaj kmalu razvozlani. Policija je aretirala doslej 15 oseb, med njimi tri zvodnice, ki so lovile dekleta od 14 do 17 let po mestu in parkih. Iz preiskave je razvidno, da gre za organizacijo kupčije z dekleti, v katero so zapleteni tudi odličnejši, če to ime zaslužijo, Subotičani. Tej umazani trgovini bi pa že res bilo čas napraviti konec.

Kožni sejem, zadnji v tekočem letu se vrši dne 23. t. m. v prostorih ljubljanskega velesejma. Lovci, ki še razpolagajo s kožami, naj iste nemudoma odpošljejo na »Divjo kožo«, Ljubljana-velesejem.

Vođeči oglasni zavod »Publicitas« d. d. v Zagrebu je izdal svoj novi katalog za leto 1931 zelo bogate vsebine. Inserenti zahtevajte ga.

Stoprocentno izenačenje staroupokojencev — v Avstriji. Avstrijski finančni minister se je zavezal, da bo prejemke staroupokojencev s 1. aprilom t. l. izenačil s prejemki, kakor jih dobivajo novoupokojenci. Dosedaj so prejemali staroupokojenci le 75% pokojnin novoupokojencev. Vlada je v ta namen odobrila v proračunu postavko 3½ milijonov šilingov (28 milijonov dinarjev). To je posebno važno za železniške upokojence statusa (kategorije) III. in sorodnih kategorij, katerih pokojnine se bodo valorizirale. Isto velja za železniške zdravnike.

Dunajska občina daje svojim uslužbencem na prosto, da sami od-

ločajo o skrajšanem delu ali odpustitvah. Pri dunajskem mestnem tramvaju je zaposlenih 15.152 oseb. Tramvaj pa izkazuje že nekaj let primanjkljaj, ki je gotovo posledica gospodarske krize. Ker pa na povišanje tarifov ni misliti, baš z ozirom na slab gnoten položaj delavskih mas, ki se v največji meri poslužuje tega prometnega sredstva, zato se je uprava cestne železnice odločila za neke vrste racionalizacijo prometa, pri čemur bi bilo treba nekoliko tramvajev reducirati. To pa bi bilo zelo nesocialno, kajti reducirani ne bi v tem času našli nikjer zaposlitve. Zato pa bi bilo treba skrajšati delovni čas in obenem seveda tudi plače. Uprava pa ni hotela tega samovoljno izvršiti, ampak je prepustila svojim uslužbencem pri tramvaju, da sami odločajo z glasovanjem, ali so za redukcijo osebja ali delovnega časa. Da so tramvajski uslužbenci dobro vzgojeni v humanem ter socialnem oziru, je pokazalo glasovanje, ki se je vršilo dne 24. februarja, katerega se sicer ni moglo vse osebje naenkrat udeležiti radi službe, ampak jih je glasovalo 11.463. Od teh je glasovalo 7609 za skrajšano delo in samo 3225 proti. Torej dvetretjinska večina za skrajšano delo, samo da ne bo treba delavcem na cesto. Sicer pa to ne bo tako hudo bolelo, ako se pomisli, da dunajska mestna občina, ki jo upravljajo socialisti, daje poleg razmeroma dobrih plač, tudi še trinajsto in štirinajsto plačo. Zares lep dokaz zavednosti ter solidarnosti dunajskega proletarijata, ki raje doprinaša majhne žrtve, samo, da ne bo treba enim stradati.

Proti onim, ki imajo dvojne dohodke. V Avstriji zahteva javnost zakon, s katerim bi se naj zabranilo dvojni zaslužek. V prvi vrsti se hoče s tem zadeti upokojene uradnike in oficirje, ki prejemajo stodontno pokojnino, pa so v mnogih slučajih zaposleni v industriji in trgovini, medtem ko je mnogo takih, ki ne morejo dobiti službe. Tudi pri nas je več sličnih slučajev. So uradniki, ki prejemajo penzijo po novem zakonu, katera znaša v mnogih slučajih 2500 do 3000 Din mesečno ali celo več, pa nimajo za nikogar skrbiti, razen za sebe in morda za ženo. Z ozirom na krizo ter nezaposlenost bi se naj takim ljudem prepovedalo opravljati vsako privatno ali celo javno službo. Samo v dru-

štvih in organizacijah naj bi smeli biti zaposleni.

Politični tatovi v Pragi. V socialnodemokratsko tajništvo v Pragi so v nedeljo ponoči vlomili tatovi. Pobrali so do 5000 Kč ter prebrskali vse spise. Vsekakor jim je bil denar všeč; ali je imel vlom tudi politično ozadje, še ni pojasnjeno.

Zamorski minister za prisilno delo. Na hodnikih francoske zbornice v Parizu sta se razgovarjala socialistični poslanec Masson in Diagne, zamorski podtajnik v kolonialnem ministru, o prisilnem delu v kolonijah. Diagne je sam iz kolonije in se silno zavzema za prisilno delo. V vročem razgovoru se je zaničevalno izrazil o direktorju ženevskega urada dela Albertu Thomasu. Med Massonom in Diagnem je zaradi težalivte Thomasa prišlo do pretepa in minister je dobil nekaj toplih zaušnic. Posredovali so končno v spopadu drugi poslanci.

Poslanca sira Osvalda Mosleya je angleška delavska stranka izključila, ker je pričel akcijo za ustanovitev nove stranke.

Gospodarstvo v Rusiji. Na šestem kongresu sovjetov v Moskvi je poročal predsednik sveta ljudskih komisarjev, da gospodarski program uspeva nad vse pričakovanje. Industrije je socializirane že dve tretjini. Število kolektivnih gospodarstev se je povečalo za tri milijone in je 35 odstotkov kmetijskih gospodarstev kolektiviziranih. V industriji so vstavili v zadnjem letu 518 novih podjetij. Vrši se racionalizacija in mehanizacija v vseh panogah gospodarstva. Prvo desetletje, pravi Mcclot, je Rusija napredovala, v novem desetletju pa bo v produkciji dosegla in še celo preseгла kapitalistične države.

Proti propagandi brezboštva je napovedal nemški notranji minister dr. Wirth najostrejši boj. Dr. Wirth naj kar začne borbo. Menimo pa, da se dobra stvar, dokazana stvar s propagando ne da spraviti s sveta. Vse ono pa, kar je pečat kulture ali nekulture, sad politične demagogije, pa bo kultura odpravila, čeprav je klerikalni minister hud.

Japonska je odobrila sporazum med Italijo in Francijo. Sporazum med Italijo in Francijo glede pomorske oborožitve je japonska vlada vzela na znanje.

Amerika deli posojila evropskim državam. V Ameriki dobe v kratkem

G. L. Empire:

Toto.

Stanovanje imajo skromno, obledel rdeč salon, jedilnica a la Henrik II. — kakor vse jedilnice.

Milostiva gospa se oblači točno po luvrskih katalogih. Gospod prisposablja krov svršnikov, zdaj jih para po sredi, zdaj ob straneh, kakor zahteva moda.

Služkinja je iz bližnje posredovalnice — petindvajsetletna, uspešno cepljena.

Poldne je. Gospod prihaja po stopnicah in jih šteje: 16—17—18... Naenkrat se ustavi in neha šteti stopnice.

— No, hvala bogu, že zopet Toto! Kaj neki mu je, da se tako dere?

Toto je dedič, seveda edini. Ne smete pozabiti, da imata gospod in gospa skromno stanovanje. A ker je edini, je logično, da je razvajen in v najširšem pomenu besede trmast tiran, pred katerim se vsi tresejo.

Le pomislite, kaj bi bilo, če bi umrl! In vse ga lahko ubije: prepil, ribja kost, najmanjši ugovor.

Toto prav dobro ve, da ga lahko vse ubije. Kaj mu torej morejo odreči? Navihanec zardi liki rak, za hip umolkne, po tem pa zažene neusmiljen vrišč na visokih strunah tako, da zmaje hišnik z glavo in zagodrnja:

— Ze zopet ta paglavec iz tretjega nadstropja! Bože moj, to je grozno!

Tako je bilo tudi danes. Papa je že nervozno pozvonil.

— Ne zvoniti tako močno! Saj tvoj sin že itak dovolj rogovili.

Mamica mu skrbno pogladi lase in obriše solze, ki se nabirajo na dolgih trepalnicah in teko o rdečih licih.

— Zdaj boš jedel juho... dobro juho... Veš, od juhe se potegneš.

— Toto se niti ne gane.

— Evo, srček... Glej, kako lepo žličko imaš.

Toto izvleče prve registre. Po tem pa — tresk! in žlica je v omari.

— Nočem... — Kaj praviš, Toto? — se oglasi papa, ki se ne more več premagovati. To je pa že od sile! Ali boš jedel juho, ali pa posežem vmes tudi jaz.

V odgovor prime Toto krožnik, pogleda hladnokrvno papana in tresči krožnik za žlico.

— Nočem!

Se predno je dobro izgovoril to besedo, ga je papa odnesel na varno med stare steklenice v shrambo.

— Bova vsaj v miru obedovala, — pravi in zaklene vrata.

Videč, da je nesrečna mamica povsila oči, nadaljuje:

— Kaj nisem storil prav? Menda vendar ne misliš, da bo nama ta paglavec pljuval v obraz!

— Molči, lepo te prosim! Ubijes me! Ne gre za pljuvanje v obraz, temveč za otroka, ki ne mara juhe, a ti mu jo hočeš vsiliti. Ti ne ješ rad teletine. Kaj bi dejal, če bi ti jo vedno vsiljevala? Od otroka pa vendar zahtevaš to, česar niti sam ne zmoreš. Ah vi možje! In če se dolgočasiš v uradu, mora prenašati tvojo sitnost ubogi sinček.

— Torej mu delam krivico?

— Tam ga imaš, le poslušaj... In res, sinko je prepričan, da mora njegov glas prebiti vse stene in vrata. Zato se neusmiljeno dere.

— Ah, pojdi ponj! Če bo tako tulil, nam odpove gospodar stanovanje.

Mamica se vrne s sinčkom v naročju. Sinko kar besni od jeze, obraz mu je zalila kri in zvija se kakor kača nad ognjem.

— Ubožec! Kar kri mu kipi. Tako torej ga hočeš vzgajati?

— Dovolj! Zdaj mi je pa že dovolj! Ta fantalin mi je zrasel že čez glavo... Pozvonil Klari... Klara, prinesite obed, tričetrt je že, mudi se mi...

— Ali hočeš tale košček v izbori omaki, srček?

— Ne!

— Nočeš razveseliti mamice?

— Ne!

In Toto porine svoj krožnik od sebe.

— Nočem!

— Torej kaj pa hočeš, srček?

— Tistole hočem!

In Toto pokaže s prstom na skledico črnege angleškega kleja, ki se sveti na omari.

— Saj to je klej, angelček moj, veš, klej, s katerim smo sklejali skledico, ki jo je včeraj Toto razbil.

— Hočem ga!

— Kaj pa zopet hoče? — vpraša papa.

— Klej hoče imeti.

— Kaj? ... (srdito). No, zdaj vidim, da se mu je zmešalo.

— Hvala lepa! Kaj pa govoriš? Nevarnost je minila, ti bi jo pa rad priklical nazaj! Ne pozabi, da je še dete. Pa vsaj napravi tako, kakor da bi mu dal...

... Kleja?

— Seveda, če ga pa na vsak način hoče.

— Na, tu ga imaš!

In razkačeni papa vzame skledico, zajame žličico kleja in mu ga položi na krožnik.

— Požri to in zamaši si zastran mene vsa čreva da bo le mir!

— Ah! Ti nimaš srca!

Toto začne znova tuliti. Papa drži v eni roki skledico, v drugi krožnik in se ves trese od jeze.

— No, kaj pa hočeš še, zijalo nesrečno?

— Joj, zdaj je pa že zijalo!

Toto se uri v tulenju.

Papa (se pomiri): — Kaj se že zopet začinja? Toto, moj mali Toto, kaj pa hočeš še?

— Jej najprej ti.

— Jaz naj jem klej???

— Vidiš ga, kaj se pa čudiš? — pravi mamica. — Toto hoče, da poskusiš najprej ti klej. Saj ne bo tako hudo.

— Hvala lepa.

— Pa vsaj napravi tako, kakor bi jedel.

— Ah, to je pa že od sile...

Toto zopet začinja:

— Hi... hi — hihi... hu — hu — hu...

— To je grozno! Vzemi ga vsaj na jezik, potem ga pa izpljuneš.

Premagani papa potegne z žlico po kleju, nakremži obraz in vtakne žličico v usta. Kleja seveda ne spravi po grlu.

Mamica vsa srečna objame Tota:

— Si zadovoljen, srček? Glej kako te ima papa rad... Toto se ji srdito iztrga iz naročja in zatuli:

— Pobral je z vrha vso smetano... katero sem hotel pojesti jaz. Zdaj pa ne bom jedel.

Končni rezultat volitve delegatov v II. rudarsko skupino.

Zveza rudarjev Jugoslavije je dobila 72% delegatov, združeni nasprotniki pa 18%.

Volitev zaupnikov v II. skupino rudarske zadrage so za nami. Volilni boj in z njim razplamtela nasprotstva izgubljajo na svoji ostrini. Še tu in tam zastopa kak meščanski časopis in se zgraža nad »razrednimi«, ali to je glas vpajočega v puščavi med rudarji. Ali eno je, kar moramo pri teh volitvah povdariti. Še nikdar po prevratu ni bilo zanimanje za te volitve takšno kot sedaj. Ja, so celo obratni, kjer je bila 95% udeležba. Vsi nasprotniki so se zavedali važnosti, kdo bo bodoča 3 leta odločal med rudarji Dravske banovine. Ta zavest je bila tako silna, da so pristaši krščanskega solidarizma šli preko svojih načel in se združili z nacionalno vzajemnostjo, s kapitalizmom ter z onimi, ki so še bili pred nedavnim časom najhujši nasprotniki obeh, samo da z združenimi močmi premagajo razredno organizacijsko odpornost rudarjev.

Če ima danes Zveza Rudarjev Jugoslavije 70 svojih članov (od 96) v II. skupini, potem je več kot dovolj jasno, da so rudarji z nad dvetretjinsko večino izrekli svojo zaupnico njej, kot svoji pravi razredni zastopnici ter obsodili vse ono, kar ne spada med rudarske vrste.

Zavedamo se težkega položaja, v katerem se nahaja rudarsko delavstvo danes. Na eni strani že drugo leto trajajoča kriza v rudarski industriji, katera je že do danes spravila na beraško palico skoro vse rudarje in katera se še poostrava, na drugi strani pa zopet tehnična izpopolnitev obratov in racionalizacija dela dviguje ta storištev posameznika kot celote stoodstotno, kar odpira rudniška vrata tisočem in tisočem na cesto.

V takem položaju nastopajo svoja mesta kot zastopniki delavstva zaupniki, izvoljeni na listi Zveze rudarjev Jugoslavije. Že šušljajo nasprotniki v revirjih in meščanskem časopisu: »No, sedaj bomo pa videli, kako bodo delali.« že naprej računajoč na to, kako bi mogli njih težko delo demagoško skritizirati in tako oblatiti čast in ugled Z. R. J. med rudarji.

Vi zaupniki, ki ste postavljeni na to težko, odgovorno, a častno mesto na podlagi zaupnice rudarjev, vršite svojo na-

logo v obrambo delavskih interesov, odločni in pravični napram vsem in vsakomur. Prevdarite in presodite vsak korak, preden ga izvršite in to vedno v sporazumu z vašo organizacijo in videlo bo delavstvo in tudi nasprotniki, da ste pravi možje na pravih mestih.

Številčni izid volitev zaupnikov v II. skupino je naslednji:

Svinčeni rudnik **Mežica** je volil 8 zaupnikov in toliko namestnikov. Od teh je dobila ZRJ 4, »združeni« 4 (prej ZRJ 2). Rudnik **Leše** ZRJ 2, nasprotniki nič (prej ZRJ 2).

Velenje ZRJ 0, neorganizirani 5 (prej ZRJ 0).

Zabukovca ZRJ 4, JSZ 0 (prej JSZ 4, ZRJ 0).

Liboje 1 neorganiziran.

Rajhenburg ZRJ 5, nasprotniki 0 (prej ZRJ 5.)

Huda jama ZRJ 0, JSZ 5 (prej ZRJ 0).

Hrastnik ZRJ 4, nasprotniki 6 (prej ZRJ 0).

Trbovlje ZRJ 35, nasprotniki 0 (prej ZRJ 1).

Začanje ZRJ 11, nasprotniki 0 (prej ZRJ 12).

Krmelj ZRJ 4, neorganiziran 1 (prej ZRJ 0).

Kočevje ZRJ 1, JSZ 1, NSZ 1 (prej ZRJ 2).

Se so volili po 1 zaupnika rudniki Šemnik, Trobnidol in Zreče, kjer pa niso bile postavljene kandidatne liste od nobene strani.

Število zaupnikov znaša pri sedanjih volitvah 96. V letu 1926 se jih je pa volilo 115. Zmanjšanje tega števila zaupnikov so v glavnem vzrok velike redukcije delavstva pri Trboveljski družbi in pri svinčenih rudnikih v Mežici.

Od 115 zaupnikov v II. skupini je bilo zastopstvo v letu 1926 sledeče: ZRJ 22, JSZ 10, NSZ 1, bivši bernotovci in dekalisti 67 in neopredeljeni 15.

Pri volitvah zaupnikov v II. skupino dne 15. febr. 1931 je pa postalo razmerje sledeče: ZRJ 70, JSZ 6, NSZ 1 in 19 pa neopredeljenih, oziroma neorganiziranih.

Poslovna doba teh zaupnikov je 3 leta.

Nezaposlenost v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah je bilo meseca januarja 5,800.000 nezaposlenih delavcev, v februarju pa 5 milijonov 770.000. Število nezaposlenih se je znižalo za 100.000 delavcev.

Poskusi zopetne uvedbe radia na avstrijskih železnicah. V Avstriji se je osnovala družba, ki bo opremila vlake z radio-sprejemnimi aparati.

Pismo iz Francije.

Lievin, dne 2. marca 1931.

Naši rudarji v tujini se organizirajo.

Dragi sodrugi v domovini!

Že dolgo je tega, kar smo se iz tujine javili v vašem delavskem listu. Vendar kakor povsod drugod, kjer si mora delavec s težkim delom služiti svoj kruh, smo tudi mi bolj okorni v poročanju. Pa oprostite!

Za svojo prvo dolžnost smatramo predvsem, da organiziranim sodrugom Zveze rudarjev Jugoslavije čestitamo k velikemu uspehu pri volitvah zaupnikov v II. skupino. Posebno kot rudarji, ki smo nekdanje delovali pod najtežjimi okoliščinami v Zvezi rudarjev, prezirani od vseh strani, smo sedaj v tuini vzradoščeni nad tem lepim uspehom, v zavesti, da je tudi to del našega truda, ki ni bil zaman.

Da pa ne boste mislili, dragi sodrugi v domovini, da vas mi samo opazujemo v vašem gibanju, vam povemo, da tudi mi neumorno delamo na razredno-kulturnem prebujenju naših sorojakov v tujini. Tako smo pridobili že precej naročnikov za »Delavsko politiko«. Istotako smo spravili mnogo knjig »Cankarjeve družbe« med naše ljudi. Jako lepe so te knjige. Posebno zanimiva je knjiga »Poslednji dnevi življenja«.

Nadalje vam sporočamo, da smo si dne 1. febr. t. l. ustanovili sekcijo slovenskih rudarjev francoske rudarske zveze, h kateri je takoj pristopilo 115 članov. Zakaj prišli smo do prepričanja, da je le v razredni strokovni organizaciji naše mesto, ne pa v kakšnih društvih sv. Barbare, ali pa »narodnjaških« podpornih društvih. Ustanovili smo si tudi tečaj za francoščino, katerega prav pridno obiskujemo. Našim slovenskim nasprotnikom črne in zelene barve sicer to ni prav, a vendar gremo mi kljub vsemu naprej. Vam v domovini pa kličemo: naprej po začrtani poti!

J. Čebul.

Maribor.

Mariborski peki kaznovani radi navijanja krušnih cen. V torek, dne 10. marca, se je zagovarjalo 18 mariborskih pekovskih mojstrov pred okrajnim sodiščem radi neupoštevanja banske naredbe glede teže in cene kruha. Peki so se izgovarjali, da sedaj pri visokih cenah ne zaslužijo niti 10 odstotkov, medtem ko bi smeli po zakonu zaslužiti 25 odstotkov. Seveda tega pekovi nihče ne verjame. Tudi sodišče ni verjelo tem revežem, ki seveda vedno delajo z »izgubo«, tako kot njihovi tovariši mesarji. Nasprotno se govori, da peki delajo s precejšnjim dobičkom. Toda nekaj drugega je, česar oni ne povedo in to je tista precej nečedna medsebojna konkurenca. Število pekov se je po prevratu v Mariboru povečalo za več kot 100 odstotkov, medtem ko se število prebivalstva ni skoraj nič povečalo. Na drugi strani pa je vsled velike mizerije, v kateri se nahaja večji del prebivalstva, močno padel konzum kruha, kar je, mimogrede rečeno, najbolj žalostno, kajti kruh je glavna hrana revnega ljudstva. Kadar nima ljudstvo dovolj kruha, tedaj ga tarejo vse druge nadloge. Peki pa ne morejo toliko kruha prodati, kolikor ga lahko napečejo, zato si delajo medsebojno konkurenco s tem, da dajejo preprodajalcem tako visoke popuste (rabate), ki ne najdejo kmalu primera. Govori se, da ti popusti presegajo celo 30 odstotkov. Razume se, da morajo konzumenti te popuste plačati. Peki so bili kaznovani vsak s 5000 Din oz. na 84 dni zapora pogojno. Toda kaj bo pa sedaj po obsodbi, ali se bodo sedaj vdali in cene znižali?

Dve stanovanjski hiši za železničarje namerava zgraditi direkcija državnih železnic v Ljubljani. Z zidanjem se bo baje pričelo že spomladi letos, potrebni kapital za zgradbo bo krit iz fonda likvidiranega železničarskega živilskega skladišča.

Mestno kopališče nameravajo preurediti. V zadnji seji mestnega občinskega sveta so razpravljali tudi o modernizaciji mestnega kopališča. Namerava se napeljati plinska odnosno električna kurjava. Dosedanji način kurjenja porabi letno 60 vagonov premoga ter je nepraktičen in zastarel.

Ljudsko štetje. V svrhu predpriprav za ljudsko štetje je pričel mestni magistral popisovati stanovanja po mestu. Prebivalstvo se naproša, da gre popisovalcem na roko.

Riziko dela. Pri podiranju Tegetthofove rojstne hiše v Slovenski ulici se je v torek udrl strop, ki je pokopal pod seboj delavca Martina Justina, ki je bil tam zaposlen. Ponesrečeni je padel 7 m globoko ter zadobil težke telesne poškodbe.

Savez delavskih kolesarskih društev v Mariboru. V nedeljo, dne 15. marca, ob 9. uri dopoldne se bo vršil v klubovem lokalu (gostilna »Zlati konj«, Vetrinjska ulica) članski sestanek, na katerega vabimo vse delavske kolesarje. Dnevni red: priprava za 34. redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 22. marca t. l., v istem lokalu in ob istem času. Za polnoštevilno udeležbo članov proši vodstvo centrale.

Mariborsko gledališče. V soboto, 14. marca, ob 20. uri: »Veriga.« Premijera. V nedeljo, 15. marca, ob 15. uri: »Veriga«, ob 20. uri: »Ciganska ljubezen.« Znižane cene.

Ptuj.

»Naprej« v Ptuj se je združil s »Svobodo«. Tok današnjega časa se je končno začel odražati tudi v izgradnji naše kulturne organizacije. Dočim so ostale panoge delavskega pokreta sledile kolikor toliko zakonu razvoja in se temu primerno formirale v modernih, enotnih organizacijah, se kulturni pokret še ni mogel znajti v svoji, duhu časa odgovarjajoči vlogi in je domala ostal na svoji začetni stopnji. Razkosan po raznih društvih, ni mogel ustvariti enotne misli, enotne orientacije. Da se je v taki desorientaciji dogodilo in se še dogaja mnogo zmot, nas pač ne sme začuditi. Toda vse te zmete so dale pokretu tudi svojo šolo; ustvarile so razglabljanja in iskanja prave poti, in to posebno v mladi generaciji. Vse to prihaja vse bolj do izraza v stremljenjih po koncentraciji

posojila Madžarska, Avstrija in Italija. To je politika kapitalizma.

V Mehiki se sme naseliti 21.000 Slovanov. Iz Mehike pošljejo dva komisarja zaradi priselitve v Mehiko 21.000 Slovanov, predvsem kmetov.

Smeh otrok je nalezljiv za celo okolico. To je čista narava! Otroci se ne nauči smeha, — smeja se, kadar je zadovoljen, če je čist! Zlatorog-milo omogoča vsaki materi, da ohrani otroku zadovoljen smehljaj!

Vatikan dobi veliko tobačno tovarno. Po vestih iz Rima, zgrade na vatikanskem ozemlju veliko tobačno tovarno. Cigarete in smotke, ki se bodo tu izdelovale, ne bodo namenjene samo za Vatikan, marveč se bodo izvažale po vsem svetu. V ta namen so ustanovili delniško družbo z glavnico sto milijonov lir. Tobak in delavstvo bo dajala Italija. To bo torej povsem italijanska delniška družba pod pokroviteljstvom najvišjega foruma rim.-katoliške cerkve. Podjetje bo trgovska družba, ki bo pozkušala izrabiti veliki in mogočni aparat rimske cerkve, da konkurira s podobnimi trgovinami po drugih državah. Italijani so si kupčijo dobro zamislili, ne razumemo pa, če gre, da cerkev, oziroma Vatikan daje svoje ime za, trgovske spekulacije. Če je to resnica, potem bi bilo dobro prečitati povest, ko je Jezus izgnal trgovce iz templja.

Duhovnik morilec. Sodišče v Lecce v Italiji je obsodilo 52 letnega duhovnika Ragusa na 30 letno ječo radi umora. Ragusa je imel s svojim prijateljem, profesorjem Torro, spor. Nato je povabil profesorja na sprehod in sicer mimo nekih prepadov. Ko sta prispela na neko zelo nevarno mesto, je duhovnik sunil prijatelja v prepad, kjer je našel grozno smrt.

Spekulativna ločitev zakona. Pevec državne opere na Dunaju dr. Schipper in njegova soproga tudi pevka Olszevska, sta sklenila ločitev ne zaradi pomanjkanja ljubezni, temveč iz davčno-fiskalnih vzrokov. Ta zakonca, ki dosti zaslužita, morata plačevati dohodninski davek od skupnih dohodkov, ki pa je, odmerjen od skupne vsote, mnogo večji kot bi bil, če bi plačala vsak zase. Zato se bosta sedaj ločila, seveda formalno, da bosta na ta način davkarji prekrižala račune. Sicer pa bosta še naprej skupno živela sadove svoje umetnosti-ter zakonske sladkosti.

Milijonarji ne plačujejo radi davkov. Berlinski milijonar Story, ki poseduje v Berlinu okrog 40 hiš v vrednosti 8 milijonov mark ter je bil radi napačnih davčnih napovedi obsojen v plačilo štirih milijonov mark kazni, je pobegnil v Pariz. V Parizu je spekuliral na borzi. Ko se je uradnik kriminalne policije hotel z njim pobilje seznaniti, je skušal uteči. Toda policija ga je prijela. Story je bil te dni obsojen na tri mesece zapora radi zlorabe potnih listov. Sedaj pa se bo pričelo postopanje radi njegove izročitve nemškimi oblastvom. Milijonarji so še slabši patrioti.

Seje nemškega Reichstaga na gramofonskih ploščah. Z dovoljenjem predsednika Löbeja so pred kratkim posneli sejo državnega zbora v trenutku, ko so hitlerjevci zapuščali zbornico. Sedaj se delajo poskusi snemanja sej na gramofonske plošče, ki se bodo potem radia razširjale.

Zvišane brzine na nemških železnicah. Uprava nemških državnih železnic dela poskuse z zvišanjem brzine brzovlakov. Na progi Hann—Hannover bo znašala brzina pri Dvlakih 120 km na uro.

Zlato iz živega srebra. Čitateljem je še gotovo v spominu ime sleparja Tausenda, ki je bil pred kratkim obsojen v Monakovem na tri leta ječe, ker ni mogel dokazati, da zna delati zlato iz svinca in živega srebra, pač pa je od raznih naivnih kapitalistov izvil za več kot milijon mark pravega zlata. Sedaj pa javljajo iz Madrida, da se je tamkaj pojavil tak kemičar, ki zna spreminjati živo srebro v zlato. In že se je našla tudi banka, ki bo to iznajdbo financirala.

Skandal njujorške npravstvene policije. Že dolgo se je govorilo, da pri njujorški npravstveni policiji, ki ima skrbeti za nadzorstvo nad velemestnim polsvetom in ščititi javno moralno, ni vse v redu. Uradništvo te policije se je dajalo podkupovati od lastnikov raznih nočnih lokalov, da je zatisnilo oči, ko so se v teh lokalih godile najperverznejše orgije. Nekateri višji policijski uradniki so bili sami lastniki takih lokalov in v stalnih stikih s trgovci deklet, ki so jim morali dajati provizijo od izkupička za žensko meso. Lansko leto se je mati neke deklice, ki so jo speljali v te lokale, na zvit način, potom policije, drznila javiti zadevo nekemu njujorskemu listu, ki jo je objavil. Čez par dni je ta ženska brez sledu izgubila. Pred kratkim se je pa javila sodišču mlada lepota Viviana Gordon, zelo znana v njujorskem spodnjem svetu in se je ponudila za pričo glede teroriziranja in izsiljevanja s strani policije. Drugi dan so jo našli v nekem parku umorjeno. Javnost je uverjena, da tudi za tem umorom tiči kompromitirana npravstvena policija.

Zabaviška industrija v Zedinjenih državah služi dobro, čeprav je kriza. Veliki ameriški koncerni za zabaviško industrijo, predvsem filmska in kino-industrija, imajo kljub krizi, prav dobro konjunkturo. Že v prvem polletju 1930 je delala z znatno večjim dobičkom kakor 1929. Kot prvi velekonzern Paramount-Lasky-Corporation, ki je že leta 1929 imel v Zedinjenih državah nad 400 kinematografov, zlasti služi z razpošiljanjem svojih filmov. Obratna glavnica znaša z vsem imetjem okoli ene milijarde, dobička pa je imel 1930 koncern 18.4 milijone dolarjev. Koncern ima tudi v Nemčiji svojo družbo. Nič slabše se ne godi drugim podobnim družbam.

V treh mesecih na luno. Kakor poročajo iz Ujpešte (Budimpešta), je mehanik Pelikan izdelal neke vrste raketni model z elektromagnetičnim pogonom, ki bi po njegovem zatrevanju mogel v treh mesecih dospeti na luno. Pelikan je svoj izum ponudil Junkersovim tvornicam v Dessau. Dvomimo, da bi bil polef na luno danes mogoč.

Alkimist Tausend, goljufivi izdelovalec zlata, je bil od sodišča v Münchenu obsojen na 3 leta in 8 mesecev ječe.

kulturnega pokreta. Ta stremjenja niso specifično lokalnega značaja, ampak so svetovni pojav. Misel koncentracije se je že tudi povsod, kjer obstoja napreden delavski pokret, močno uveljavila in pridobiva vse bolj na razmah. (V Avstriji sta se pred leti spojili organizaciji »Kinderfreunde« in »Freie Schule«). V Sloveniji je naša »Svoboda« že iz vsega početka osvojila načelo najtesnejše koncentracije in to načelo je bilo vodilno za vso dobo njenega delovanja. Uspeli niso izostali! Ne samo, da so v obliki nebroj podružnic nastale močne kolektivne kulturne zajednice, ta misel se je zanesla tudi preko mej organizacije.

Cela tri leta so se v Del. pevskem društvu »Naprej« v Ptujju vodile debate o spojitvi s »Svobodo«. Iz leta v leto je postajal glas po združitvi krepkejši, dokler ni bil na občnem zboru dne 8. marca 1931 končno sprejet sklep, da se »Naprej« dejansko združi s »Svobodo«. Mesto »Napreja« se je v Ptujju porodil Pevski odsek »Svobode« in danes je »Svoboda« edina delavska kulturna organizacija v Ptujju.

Deset let je »Naprej« dvigal zastavo delavske pesmi, kar mu naj bo v ponos in slavo. V poseben ponos pa naj mu bo, da je doumel svojo vlogo in žrtvoval svojo preteklost v dobrobit skupnosti, s čimer je napravil krepak korak naprej. Zato bo ta dogodek, kot naš jubilej, kakor tudi ime »Naprej«, s svetlimi črkami ostal zapisan v skromnih analih našega gibanja. Naj bi bil »Naprej« kažipot vsem, ki se niso pospešili svojega koraka.

V imenu pevske podzveze »Svobode« je hrabre »Naprejevce« pozdravil s. Presl iz Maribora. Danes pa jim »Svoboda« širrom cele Slovenije kličejo: »Pozdravljeni v naši sredini kot enaki med enakimi!«

Dramska predstava »Svobode« v mestnem gledališču. Dramatični odsek »Svobode« priredi v nedeljo, dne 15. marca ob 3. uri popoldne igro »Dobri vojak Švejk« in njegove pustolovščine v 14. slikah po Jaroslavu Hašku. Sestavila Maks Brod in Hans Reiman, Prevedel: V. Skrbinšek. Režija: Roman Jagušič. — Pred igro predava prof. Těplý iz Maribora.

Mežica.

Gledališka predstava »Svobode«. Delavsko kulturno društvo »Svoboda« v Mežici priredi v nedeljo, dne 15. marca 1931 igro »Lepa Vida«, drama v petih dejanjih, v svoji dvorani nad konzumom. Začetek ob 3.

uri popoldne. Vljudno vabimo vse prijatelje gledaliških predstav, da se je v čim večjem številu udeležijo. V kratkem bo naš odprizoril igro »Davek na samce«, burko v treh dejanjih, katero nam je gostoljubno posodil Delavski oder »Svobode« I. v Hrastniku. Opozarjamo vse cenjene obiskovalce gledaliških predstav.

S. M.

Kulturni pregled.

Fašizem ustvarja fašistično literaturo.

Govorilo se je, da fašizem nima moči na kulturnem polju, nima zmožnosti literarnega ustvarjanja. Ne, to je prenegla obsodba. Fašistična literatura se je začela nenkrat bujno razvijati. — Vstal je veliki pesnik Florentinec, imenovan Virgilio Fiorentino in je napisal sedemindvajset pesnitev, »sedemindvajset pesnitev revolucije«. Vsaka pesem izhaja v posebnem zvezku in vsaki mesec bo izšel en zvezek. Prva pesem je posvečena »Mussoliniju«. V naslednjih se opevajo fašistični junaki prav na homerski način. Z velikimi besedami se proslavljajo dejanja fašističnega junaštva od konca svetovne vojne do slavnega pohoda na Rim. Pričarana »sveta trojica« se postavi v bran satanu, ki hoče razrušiti Rim na ruski, boljševiski način. Na klice neznanega vojaka, Danteja in Marije Device podeli bog Mussoliniju nadnaravno avtoriteto in pošlje nadangela Gabrijele v redakcijo »Popolo d'Italia«, da ponese »duceju« liktorski sveženj kot simbol nebeske volje. — Nato se bojuje »duce« s svojimi neumrljivimi tovariši proti sovražnikom na obalah Dalmacije in proti Leninu. Pozneje se vname huda bitka med črnimi srjčami in komunisti. Prvim pomagajo angeli, drugim satani. Zmaga črnih srjč je neoporečna in Mussolinija odnesejo angeli v nebesa, kjer mu pokaže bog bodočnost fašizma.

V zadnji pesnitvi odpre nebeska moč vrata »Popolo d'Italia« in »duce« pelje skozi nie svojo zmagovito armado v večno mesto (Rim). Bog vstane s svojega trona, da občuduje ta dogodek, medtem ko pokaže vodja črnih srjč slavno zmago kralju. Nato se odpro vrata sv. Petra — prikaže se papež in blagoslovi orožje zmage.

Pesnitev konča s prelepo sceno, ko se papež, kralj in »duce« bratski objamejo. To je velika fašistična umetnost, ki ustvarja veliko kulturo. Vidi se razločno degeneriranost in nezmožnost nacionalistične ustvarjajoče sile, ki drvi, bičana od šovinizma, v nesmisel, fraze in smešnost. Daleč je od resničnega življenja.

Posebnih komentarjev k taki poeziji menda ni potreba!

Književnost.

Voltaire: Kandid ali optimizem. (Zbirka mojstrov I.) Poslovenil Oton Zupančič. Uvod napisal Stanko Leben. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani (v oktavu, 128 str.). Cena broširani knjigi Din 38.—, vezani v platno Din 56.—, v polusnje Din 64.—, poštnina Din 2.—.

Iz neverjetno obsežnega književnega dela Francoisa Areneta Voltairea je naša prevodna književnost dobila enega njegovih najboljših spisov, njegov morda najbolj živi in večni roman »Kandid ali optimizem«. V njem je ves Voltaire, pisec ostrega peresa, ki so ga radi primerjali z mečem, človek sila gibčnega duha, duhovit zasmehovalec človeških slabosti in bojeviti nasprotnik vsega, kar ovira človeka v njegovem svobodnem razmahu. Brez izbrancega zvezka tega preznačilnega pisatelja in misleca 18. stoletja naša prevodna književnost ne bi bila popolna, zato je prav, da smo dobili »Kandida« v mojstrskem prevodu (Oton Zupančič) in z obsežnim, jasnim in temeljitim uvodom (St. Leben).

»Kandid« je bridko-vesela knjiga; vzlic temu, da se Voltaire v nji neizprosno norčuje iz optimistične miselnosti, jo čitatelj bere napeto kakor kak pustolovski roman. Strme spremlja mladega Kandida na poti po svetu, kjer doživlja same »krasne« strani človeškega življenja: vojno, potres, revolucijo, sveto inkvizicijo, bedo in vse vrste človeške sramote. Tako se ni še nihče ponorčeval iz naravne nepopolnosti in človeške omejenosti, kakor Voltaire v »Kandidu«. Ta duhoviti mož in gibčni stilist je svoj roman zabelil s pristnim humorjem razumarskega 18. stoletja. Ni se nič kaj oziral na moralne pomisleke, če je hotel osmesiti človeško pokvarjenost. V knjigi je vzlic

njeni starosti ostalo toliko pristne človeškosti, da jo bo tudi današnji čitatelj, ki je v svetovni vojni temeljito doživel (najboljše izmed svetov), čital vedno znova z užitkom. Opremljena je tako, da ima po ubranosti papirja in tiska le malo enakih na našem književnem trgu; vezava posrečno posnema okus 18. stoletja (ing. arh. I. Omahen). »Zbirka mojstrov« se je s to knjigo Voltairea dostojno predstavila slovenskemu čitatelju.

»Kandid« se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani in Mariboru.

Izjava.

Podpisani Podlipnik Franc, predilničar v Litiji, preklicujem žaljivo sumničenje, katerega sem izrekel napram sodruhu Ivanu Vuku iz Litije ter se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Litija, dne 10. marca 1931.

Podlipnik Franc.

Meh za smeh.

Janez: Le meni verjemi, da je religija človeku neobhodno potrebna.

Nace: O, da! Prav toliko kakor kožuhovinate rokavice prebivalcem vročega afriškega Konga.

Mati: Vsak otrok ima od boga določena angela varuha, ki ga čuva vseh nevarnosti in nesreč.

Tonček: Mama, ali ga je imel tudi mežnarjev Nacek, ki je padel v ogenj in zaradi tega umrl? ...

Popravila ur

srebrnine, kakor tudi gramofonov najbolje, hitro in poceni

M. JILGER-JEV SIN

URAR

Maribor, Gosposka 15

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Hitro se en zvezek!

od Papirnice

Ljudske tiskarne
Slomškovo trg 6

Prav hitro le poteklo prvo leto — za Zlatico se mamka trudi vneto. Ljudje se veselijo ljubke male in vsi o njej so polni blage hvale.

Kdor malo mater s hčerko občuduje, bodočnost krasno mali prerokuje. A mamka se zaveda, da brez truda le milo Zlatorog ustvarja čada...

Oj zlata Zlatica — glas gre okrog: nad vse je terpentinsko milo Zlatorog!

(Nadaljevanje sledi.)

2

Zlatorog

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti vo najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE:	Din 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2
in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode te uverili o resničnosti naših navedb.

Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!
Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovski trg 6.